

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015652	CEIP Apóstolo Santiago	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Comunicación e representación da realidade	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	12
4.2. Materiais e recursos didácticos	13
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	13
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	14
6. Medidas de atención á diversidade	14
7.1. Concreción dos elementos transversais	15
7.2. Actividades complementarias	15
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	16
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	16
9. Outros apartados	16

1. Introducción

A área de Comunicación e Representación da Realidade pretende promover nas nenas e nos nenos as capacidades que lles permitan comunicarse e interpretar a realidade a través de diferentes linguaxes e formas de expresión como medio para construír a súa identidade, representar a realidade e relacionarse coas demais persoas.

Os obxectivos da área relaciónanse coa habilidade de comunicarse eficazmente con outras persoas de maneira respectuosa, ética, adecuada e creativa. Por unha banda, abórdase unha perspectiva comunicativa e, pola outra, perséguese un enfoque interactivo nun contexto plurilingüe e intercultural.

Nesta etapa iníciase o desenvolvemento das destrezas comunicativas, que evolucionarán desde as primeiras interaccións a través da emisión de sons e da expresión corporal e xestual, ligadas basicamente á satisfacción das súas necesidades primarias, ata a adquisición dos códigos de diferentes linguas e linguaxes para producir mensaxes de crecente complexidade, de maneira eficaz, persoal e creativa.

A oralidade é o instrumento por excelencia para a comunicación; a expresión de vivencias, sentimentos, ideas ou emocións; a aprendizaxe e a regulación da conduta. Por iso, a súa adquisición e desenvolvemento ocupa un lugar de especial relevancia nesta etapa. Partimos de situacións de descubrimento de sons e de recoñecemento de fontes sonoras para progresivamente avanzar cara á adquisición da lingua oral, que se estimulará a través da interacción coas demais persoas, que ofertan modelos e dan significado ás diversas interaccións, o que favorece o acceso a formas e usos cada vez máis complexos, incluídos algúns elementos da comunicación non verbal. En calquera caso, a situación central da comunicación oral non pode ocultar a importancia fundamental que ten tamén nestes primeiros anos a comunicación non verbal. Será preciso crear un ambiente multialfabetizador rico que comprenda todas as linguaxes posibles e que estableza relacións entre elas, na busca de que o alumnado desenvolva a capacidade de realizar transferencias. É o caso da linguaxe escrita, un contexto de interacción con iguais e persoas adultas que exercen como modelos lectores e escritores, que despertará a curiosidade, o interese e as ganas de explorar e de descubrir o seu significado social e cultural. Esta primeira aproximación débese producir no quefacer cotián da aula, enmarcada en situacións funcionais e significativas para as nenas e os nenos, tendo claro que a adquisición do código escrito non é un obxectivo que se deba alcanzar nesta etapa. Nesta etapa educativa iníciase tamén o achegamento á literatura infantil como fonte de gozo. É a etapa da literatura oral por excelencia. A creación na aula dun espazo cálido e acoledor onde situar a biblioteca favorecerá tamén o achegamento natural á literatura, para construír significados, espertar a súa imaxinación e fantasía, achegalos a realidades culturais propias e alleas e presentarlles outros mundos. Así mesmo, debemos favorecer que o alumnado de infantil coñeza e utilice a biblioteca do centro e que descubra todas as posibilidades que ofrece para achegarse non só ao mundo literario, senón tamén a ámbitos como o maker, a radio ou outros. Así mesmo, debe prestarse especial atención ao desenvolvemento de actitudes positivas e de respecto tanto cara ao repertorio lingüístico persoal como ao das demais persoas, co fin de espertar a sensibilidade e a curiosidade por coñecer outras linguas e convidando a explorar outras formas de expresión. E sempre desde a realidade da nosa comunidade, na que conviven dúas linguas cooficiais que o alumnado debe coñecer, utilizar e valorar como parte da súa identidade. As nenas e os nenos atópanse inmersos nunha sociedade na que o dixital afecta a nosa forma de comunicarnos, de obter información, de aprender ou de relacionarnos. É, polo tanto, responsabilidade da persoa docente establecer pautas para o desenvolvemento de hábitos de uso saudables das ferramentas e tecnoloxías dixitais referidos principalmente aos tempos e aos momentos de uso por parte do alumnado, á diferenciación entre imaxe e realidade e ao acceso a contidos adecuados. Débese iniciar así un proceso de alfabetización dixital desde as primeiras etapas educativas que se centrará en que o alumnado comprenda o papel creativo e comunicativo das ferramentas tecnolóxicas, máis alá dun uso de lecer pasivo e do consumo de contidos. As linguaxes artísticas, en tanto que sistemas simbólicos, adquiren unha particular relevancia nesta etapa. Proporcionan un leito diferente, variado e flexible para expresarse, mostrar o seu mundo interior e explorar e relacionarse coa contorna con maior liberdade e axudan a desenvolver a capacidade de construír conceptos, adquirir habilidades manuais e despreñar a imaxinación. A creatividade, tan presente nesta etapa, ten que ver coa curiosidade vital. A tarefa docente debe ser acompañala e proporcionar as ferramentas para consolidala. A linguaxe musical é un medio que permite a comunicación cos demais, xa que posibilita o desenvolvemento de aspectos como a escoita atenta e activa e facilita, en gran maneira, a adquisición da linguaxe oral, a súa estruturación, ton, ritmo e entoación; a sensibilidade; a improvisación e o gozo a través da voz, do propio corpo ou dos xogos motores e sonoros. Da mesma maneira, tamén se aproximarán ao coñecemento de distintas manifestacións musicais en ambas as linguas cooficiais, así como noutras presentes na contorna, o que despertará progresivamente a súa conciencia cultural e favorecerá o seu desenvolvemento artístico. Con respecto á linguaxe plástica, nesta etapa adquiriranse e desenvolveranse de forma progresiva desde a descuberta sensorial dos materiais e o gozo polo efecto da pegada, ata a experimentación con diferentes técnicas e materiais para expresar ideas, emocións e sentimentos. Pola súa vez, desde unha perspectiva de xénero, poñerá as nenas e os nenos en contacto con diversidade de obras relacionadas con expresións artísticas variadas, para iniciar así o desenvolvemento do sentido estético e artístico. Por último, a

linguaxe corporal permite o descubrimento de novas e persoais posibilidades expresivas que poden utilizarse cunha intención comunicativa, representativa ou estética e contribuirán ao autocoñecemento e á construción da identidade e ao coñecemento da realidade.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Manifestar interese por interactuar en situacións cotiás a través da exploración e do uso do seu repertorio comunicativo para expresar as súas necesidades e intencións e para responder ás esixencias da contorna.	1	1		1	1	1		1
OBX2 - Interpretar e comprender mensaxes e representacións apoiándose en coñecementos e recursos da súa propia experiencia para responder ás demandas da contorna e construír novas aprendizaxes.	1	1		1	1	1		1
OBX3 - Producir mensaxes de maneira eficaz, persoal e creativa utilizando diferentes linguaxes, descubriendo os códigos de cada unha delas e explorando as súas posibilidades expresivas para responder a diferentes necesidades comunicativas.	1	1		1	1	1		1
OBX4 - Participar por iniciativa propia en actividades relacionadas con textos escritos, mostrando interese e curiosidade por comprender a súa funcionalidade e algunhas das súas características.	1	1		1	1	1		1
OBX5 - Valorar a diversidade lingüística e dialectal presente na súa contorna, así como outras manifestacións culturais, para enriquecer as súas estratexias comunicativas e a súa bagaxe cultural.	1	1		1	1	1		1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O OUTONO	Os cambios da estación atendendo a elementos como son a paisaxe (árbores, follas, cores...), os froitos, as froitas e a vestimenta.	55	X		
2	O NADAL	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Nadal. Identificación de personaxes (Apalpador) e elementos característicos propios (comidas, días da celebración, peculiaridades).	55	X		

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
3	O ENTROIDO	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Entroido. Identificación de elementos propios e típicos de algunhas zonas de Galicia.	55		X	
4	CREAMOS UN CONTO	Atendendo á conmemoración do Día do Libro, traballarase o formato literario do álbum ilustrado, creando un conto grupal na aula.	60			X
5	OS MAIOS	Introdución nunha das festas tradicionais galega: Os Maios. Análise da paisaxe, composicións florais, cantigas populares e percorrido polas rúas da cidade.	55			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O OUTONO	55

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo.	Realiza unha escoita activa no grupo.	TI
CA1.4 - Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes.	Modula a voz, adaptándoa ao contexto.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Fai uso do vocabulario presente nos distintos centros de interese.	
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	Emprega a linguaxe musical, plástica, gráfica, escrita e corporal como medio de comunicación.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo	Escribe textos cunha determinada finalidade (función textual).	
CA5.2 - Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso.	Goza na biblioteca de aula e de centro, participando das lecturas individuais, parella e grupais.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Emprega o debuxo como fonte de comunicación.	
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Interpreta as mensaxes da aula (escritas, artísticas e dixitais).	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Desenvolve técnicas plásticas presentadas na aula.	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Representa escenas a través do corpo.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai uso da PDI como recurso habitual na aula para abordar os contidos dos diferentes centros de interese.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas. - Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación. - Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. - Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. - Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. - Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. - Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. - Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

UD	Título da UD	Duración
2	O NADAL	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
--------------------------------	-------------------------------	-----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo.	Realiza unha escoita activa no grupo.	TI
CA1.4 - Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes.	Modula a voz, adaptándoa ao contexto.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Fai uso do vocabulario presente nos distintos centros de interese.	
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	Emprega a linguaxe musical, plástica, gráfica, escrita e corporal como medio de comunicación.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo.	Escribe textos cunha determinada finalidade (función textual).	
CA5.2 - Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso.	Goza na biblioteca de aula e de centro, participando das lecturas individuais, parella e grupais.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Emprega o debuxo como fonte de comunicación.	
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Interpreta as mensaxes da aula (escritas, artísticas e dixitais).	
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Desenvolve técnicas plásticas presentadas na aula.	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Representa escenas a través do corpo.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai uso da PDI como recurso habitual na aula para abordar os contidos dos diferentes centros de interese.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación. - Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. - Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. - Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. - Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. - Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. - Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

UD	Título da UD	Duración
3	O ENTROIDO	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo.	Realiza unha escoita activa no grupo.	TI
CA1.4 - Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes.	Modula a voz, atendendo ao contexto.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Fai uso do vocabulario presente nos distintos centros de interese.	
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	Emprega a linguaxe musical, plástica, gráfica, escrita e corporal como medio de comunicación.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo.	Escribe textos cunha determinada finalidade (función textual).	
CA5.2 - Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso.	Goza na biblioteca de aula e de centro, participando das lecturas individuais, parella e grupais.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Emprega o debuxo como fonte de comunicación.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Interpreta as mensaxes da aula (escritas, artísticas e dixitais).	
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Desenvolve técnicas plásticas presentadas na aula.	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Representa escenas a través do corpo.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai uso da PDI como recurso habitual na aula para abordar os contidos dos diferentes centros de interese.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas. - Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación. - Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. - Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. - Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. - Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. - Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. - Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

UD	Título da UD	Duración
4	CREAMOS UN CONTO	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
--------------------------------	-------------------------------	-----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo.	Realiza unha escoita activa no grupo.	TI
CA1.4 - Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes.	Modula o ton de voz, adaptándoo ao contexto.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Fai uso do vocabulario presente nos distintos centros de interese.	
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	Emprega a linguaxe musical, plástica, gráfica, escrita e corporal como medio de comunicación.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo.	Escribe textos cunha determinada finalidade (función textual).	
CA5.2 - Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso.	Goza na biblioteca de aula e de centro, participando das lecturas individuais, parella e grupais.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Emprega o debuxo como fonte de comunicación.	
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Interpreta as mensaxes da aula (escritas, artísticas e dixitais).	
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Desenvolve técnicas plásticas presentadas na aula.	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Representa escenas a través do corpo.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai uso da PDI como recurso habitual na aula para abordar os contidos dos diferentes centros de interese.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación. - Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. - Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. - Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. - Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. - Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. - Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

UD	Título da UD	Duración
5	OS MAIOS	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo.	Realiza unha escoita activa no grupo.	TI
CA1.4 - Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes.	Modula a voz, adaptándoo ao contexto.	
CA2.3 - Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso.	Fai uso do vocabulario presente nos distintos centros de interese.	
CA3.6 - Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas.	Emprega a linguaxe musical, plástica, gráfica, escrita e corporal como medio de comunicación.	
CA4.4 - Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo.	Escribe textos cunha determinada finalidade (función textual).	
CA5.2 - Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso.	Goza na biblioteca de aula e de centro, participando das lecturas individuais, parella e grupais.	
CA6.4 - Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo.	Emprega o debuxo como fonte de comunicación.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA7.1 - Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	Interpreta as mensaxes da aula (escritas, artísticas e dixitais).	
CA7.2 - Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo.	Desenvolve técnicas plásticas presentadas na aula.	
CA8.2 - Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa.	Representa escenas a través do corpo.	
CA9.1 - Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais.	Fai uso da PDI como recurso habitual na aula para abordar os contidos dos diferentes centros de interese.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. - Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. - Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. - Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas. - Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación. - Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia. - A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura. - Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. - Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. - Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. - Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. - Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. - Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A proposta metodolóxica apóiase na achega de teorías da aprendizaxe que establecen a confianza nas posibilidades do alumnado, a importancia do proceso fronte ao resultado, a existencia de diferentes canles de representación da realidade e o protagonismo dos nenos e nenas na súa aprendizaxe. Son referentes, polo tanto, autores coma Vigotsky (a aprendizaxe baseada na interacción do individuo co contexto social), M. Nemirovsky (proceso de apropiación da linguaxe escrita) ou H. Gardner (intelixencias múltiples).

Son aspectos que definen esta proposta metodolóxica:

- O coidado do ambiente de aprendizaxe, ofrecendo un entorno esteticamente agradable e facilitador da actividade educativa. Tamén se prestará atención particular ao clima de aula, fomentando a creación de vínculos afectivos no grupo e sentimentos de seguridade e afecto pero fomentando a autonomía e independencia de cada membro do grupo.
- A distribución espacial da aula contempla a posibilidade de distintos agrupamentos.
- A carón dos materiais propiamente escolares, empregaranse obxectos e recursos reais (artificiais e naturais) no desenvolvemento das propostas didácticas.
- Favorecerase a conexión da actividade escolar coas demandas sociais, ofrecendo ambientes ricos que permitan a elaboración de aprendizaxes complexas que partan de situacións reais coas que nos atopamos cada día.
- As aprendizaxes realízanse en contextos sociais, polo tanto, daránselle prioridade as actividades de grupo fronte ás individuais e procurarase darlles unha proxección social ás producións dos nenos/as.
- Os tempos serán flexibles e combinarán momentos de propostas libres e dirixidas así como de tarefas que impliquen actividade (física ou intelectual) con outras de relaxación e lúdicas.
- A proposta didáctica preséntase baixo o enfoque globalizador, aínda que para concretar obxectivos e contidos fose preciso facer unha clasificación algo artificial atendendo ao tipo de actividade predominante.
- As propostas daranlle cabida aos intereses do alumnado e favorecerán procesos de reflexión, planificación e argumentación.
- As familias seguen sendo parte imprescindible no desenvolvemento do proxecto educativo, polo que se establecerán canles virtuais para a súa participación (presenza na aula de maneira dixital -gravacións, colaboración nos proxectos,...).
- A proposta educativa apoiarase nas potencialidades de cada neno e nena, de cara a conseguir o máximo desenvolvemento de todas as intelixencias

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Para lograr os obxectivos propostos e o desenvolvementos das competencias básicas, empregaranse todos aqueles materiais e recursos que se considere que favorecen o proceso educativo e o desenvolvemento das capacidades do alumnado. Para a súa selección atenderase a criterios pedagóxicos pero tamén se terá en conta o criterio estético e medioambiental e valorarase especialmente a súa función social.

Os recursos materiais dos que contamos son:

- Materiais elaborados polas mestras, para o desenvolvemento dos proxectos e das secuencias didácticas así como para o enriquecemento dos recunchos.
- Material funxible variado.
- Recursos dixitais: portátiles e PDI.
- Biblioteca de aula con contos procedentes da biblioteca de centro.
- Materiais propios de cada recuncho de aprendizaxe: lóxica, lingua, arte, ciencias, construción e xogo simbólico.
- Xogos de mesa.
- Elementos do contorno:
- Textos de uso social.
- Obxectos da vida cotiá: instrumentos de medida, teas, ...
- Elementos do contorno natural: sementes, follas, pedras, cunchas...

En relación aos recursos humanos, as aulas de educación infantil contan cunha especialista en lingua estranxeira (inglés), un especialista en música, unha especialista en Educación Física (sesión de psicomotricidade) e unha mestra de relixión.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Realizarase unha avaliación inicial ao comezo do curso para determinar a situación de partida do alumnado, para coñecer o grao de desenvolvemento das capacidades básicas que corresponden segundo a etapa evolutiva e para axustar a intervención educativa ás súas características. Dita avaliación farase a partir da entrevista persoal con cada familia, a observación directa na aula, a análise das producións do alumnado e, de ser o caso, coa análise dos informes médicos, psicolóxicos, pedagóxicos ou sociais que se acheguen e teñan relevancia para a vida escolar de cada neno/a.

Será entendida como proceso que leva implícito unha serie de acordos para a posterior planificación do proceso educativo baseado na análise, tanto das competencias clave do alumnado como das necesidades do grupo, na primeira unidade do curso se levará a cabo a avaliación inicial ou diagnóstica a través de:

- Observación directa, sistemática e rexistrada da participación do alumnado nas actividades e propostas didácticas.
- Análise das producións plásticas, escritas, musicáis, etc realizadas polo alumnado
- Información aportada polas familias ou titores legais na entrevista inicial.
- Diagnóstico do estado físico, emocional, coñecementos previos e limitacións de cada alumna e alumno

Suliñar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a identificación temprana das necesidades educativas como para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade de forma que, o alumno/a obterá a súa calificación en función do grado de consecución observado pola mestra.

Criterios de recuperación:

Non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Etendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, se porá especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da linguaxe, razonamento, atención, etc).

Adequaremos sempre a estrutura organizativa do centro e a xestión da aula ás características do noso alumnado NEAE, e levaremos a cabo medidas como:

-Organizar o aula de forma accesible, adequaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas, curriculares e de movemento.

-Adecurar á programación didáctica, realizarase unha interpretación flexible do currículo axustada ao grupo clase e ao alumnado con NEAE.

- Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa, seguindo as liñas marcadas no P.E. do centro, seguindo os principios do DUA e propoñendo diferentes medios de acceder á información, de expresarse e de motivar ao alumno.

-Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características de este alumnado.

-Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e la atención.

- Buscar de maneira continua interactuar co alumnado NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.

-Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións cortas.

- Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuais como pictos e axendas.

- Traballar con axudas directas e demostracións (traballo de modelado e imitación).

- Diseñar propostas didácticas seguindo o modelo TEACCH.

- Evitar tarefas repetitivas sen interese para o alumnado, que poden facer aparecer conductas disruptivas ou inadecuadas, a non ser o caso de aqueles alumnos que polas súas necesidades facer este tipo de actividades para

reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.

- Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre aumentar a autoestima, adoitando un enfoque emocional nas actividades, tanto como medida preventiva da discriminación como medio para a valoración das diferencias.
- Ofrecer propostas onde o alumnado poida participar en base as súas capacidades levando a cabo propostas SEM para aquel alumnado que o necesite.
- Ofrecer sempre situacións de éxito, para ir aumentando a dificultade progresivamente.
- Intervir educativamente sempre dende un enfoque multidisciplinar: (titoría, DO, familia ou titores legais, servizos sanitarios, sociais, etc).

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - T.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corporal.	X	X	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social.	X	X	X	X	X
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos.	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable.	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos.	X	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Obradoiros	Ao longo de todo o curso faranse obradoiros nos que as familias acudirán voluntariamente ao centro a facer diversidade de actividades dirixidas e propostas por elas			
Conmemoracións e festividades	A comunidade educativa poderá planificar e participar en distintas celebracións ao longo do curso.			
Saídas pola contorna	Faremos saídas pola contorna do centro aproveitando a riqueza paisaxística que rodea ao noso centro.			
Saída de fin de curso	Actividade lúdica para descubrir a contorna e para conmemorar o final de curso.			
Saídas	Realizaranse saídas relacoinadas cos centros de interese que se estén a traballar na aula en cada momento.			
Obradoiros plantexados polas mestras	Ao longo dos tres trimestres realizaremos obradoiros nos que a implicación das familias será fundamental (samaís, vendimia...).			

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas ao alumnado.
Elementos curriculares presentes nas actividades.
Instrumentos de avaliación eficaces e axeitados.
Contémplanse todas as NEAE no deseño das actividades.
Utilízase diversidade de materiais para accederá información, para expresarse e para fomentar a motivación.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades.
Temporalización de actividades adecuada.
Empréganse diversos recursos didácticos.
Existe coordinación co equipo docente.
Promóvese a participación das familias.
A avaliación do alumnado utilízase para modificar o proceso de ensinanza aprendizaxe.
Tivéronse en conta os intereses do alumnado no deseño de actividades e propostas.
Individualización do proceso ás características de cada alumna/o.

Descrición:

Todos os indicadores de logro teranse en conta para recoller información sobre o proceso posibilitando modificacións e melloras.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015652	CEIP Apóstolo Santiago	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Crecedemento en harmonía	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	4
4.1. Concrecións metodolóxicas	10
4.2. Materiais e recursos didácticos	10
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	11
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	11
6. Medidas de atención á diversidade	11
7.1. Concreción dos elementos transversais	12
7.2. Actividades complementarias	12
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	13
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	14
9. Outros apartados	14

1. Introducción

A programación da área de Crecemento e Harmonía recolle os elementos curriculares que se traballarán ao longo do curso de 5º de El co fin de que os nenos e as nenas coñezan, dominen e coiden o seu propio corpo. Esta construción involucra diversas dimensións interdependentes, como o desenvolvemento e a valoración propia, a autonomía, a identidade ou a convivencia.

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por tarefas, actividades e exercicios. Consideremos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

Para levar a cabo unha concreción dos elementos curriculares que irán en cada unidade ou proxecto adaptable a diferentes realidades de aula, establecemos categorías xerais que actuarán coma centro de interese orientativo, pero que cada mestra ou mestre poderá adaptar a un tema máis concreto, sempre favorecendo que xurdan dos intereses das nenas e nenos.

A temporalización das unidades didácticas proposta é orientativa e poderá ser modificada tendo en conta as realidades educativas de cada persoa mestra. Atoparemos dúas unidades didácticas (a modo de proxecto) en cada trimestre, e unha unidade transversal que se desenvolverá ao longo de todo o curso onde se traballarán de forma reiterativa aspectos moi concretos relacionados coa área e que complementará o traballado nas outras unidades.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Progresar no coñecemento e no control do seu corpo e na adquisición de distintas estratexias, adecuando as súas accións á realidade da contorna dunha maneira segura para construír unha autoimaxe axustada e positiva.					1	1	1	
OBX2 - Recoñecer, manifestar e regular progresivamente as súas emocións expresando necesidades e sentimentos para lograr o benestar emocional e a seguridade afectiva	1	1			1	1		
OBX3 - Adoptar modelos, normas e hábitos, desenvolvendo a confianza nas súas posibilidades e sentimentos de logro para promover un estilo de vida saudable e ecosocialmente responsable	1	1			1	1		1
OBX4 - Establecer interaccións sociais en condicións de igualdade, valorando a importancia da amizade, do respecto e da empatía para construír a súa propia identidade baseada en valores democráticos e de respecto aos dereitos humanos	1	1			1	1		1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O OUTONO	Os cambios da estación atendendo a elementos como son a paisaxe (árbores, follas, cores...), os froitos, as froitas e a vestimenta.	55	X		
2	O NADAL	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Nadal. Identificación de personaxes (Apalpador) e elementos característicos propios (comidas, días da celebración, peculiaridades).	55	X		
3	O ENTROIDO	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Entroido. Identificación de elementos propios e típicos de algunhas zonas de Galicia.	55		X	
4	CREAMOS UN CONTO	Atendendo á conmemoración do Día do Libro, traballárase o formato literario do álbum ilustrado, creando un conto grupal na aula.	60			X
5	OS MAIOS	Introdución nunha das festas tradicionais galega: Os Maios. Análise da paisaxe, composicións florais, cantigas populares e percorrido polas rúas da cidade.	55			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O OUTONO	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Descríbese, proxectando unha imaxe positiva de si mesmo/a.	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Mostra destrezas e habilidades no xogo.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra actitudes positivas durante o xogo.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Desenvolve hábitos de hixiene, coidado persoal e normas sociais cara a alimentación.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Nas saídas móvese en grupo, respectando as normas establecidas.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	É autónomo na dinámica da aula e coñece as rutinas que as rixen.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Representa situacións creadas no espazo do xogo simbólico.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc. - Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

UD	Título da UD	Duración
2	O NADAL	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Descríbes, proxectando unha imaxe positiva de sí mesmo/a.	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Mostra destrezas e habilidades no xogo.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra actitudes positivas durante o xogo.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Desenvolve hábitos de hixiene, coidado persoal e normas sociais cara a alimentación.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Nas saídas móvese en grupo, respectando as normas establecidas.	
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	É autónomo na dinámica da aula e coñece as rutinas que as rixen.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Representa situacións creadas no espazo do xogo simbólico.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc. - Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

UD	Título da UD	Duración
3	O ENTROIDO	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Descríbes, proxectando unha imaxe positiva de sí mesmo/a.	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Mostra destrezas e habilidades no xogo.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra actitudes positivas durante o xogo.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Desenvolve hábitos de hixiene, coidado persoal e normas sociais cara a alimentación.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Nas saídas móvese en grupo, respectando as normas establecidas.	
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	É autónomo na dinámica da aula e coñece as rutinas que as rixen.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Representa situacións creadas no espazo do xogo simbólico.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc. - Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

UD	Título da UD	Duración
4	CREAMOS UN CONTO	60

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Descríbres, proxectando unha imaxe positiva de sí mesmo/a.	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Mostra destrezas e habilidades no xogo.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra actitudes positivas durante o xogo.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Desenvolve hábitos de hixiene, coidado persoal e normas sociais cara a alimentación.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Nas saídas móvese en grupo, respectando as normas establecidas.	
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	É autónomo na dinámica da aula e coñece as rutinas que as rixen.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Representa situacións creadas no espazo do xogo simbólico.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene. - Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades. - Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade. - Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc.

Contidos
- Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

UD	Título da UD	Duración
5	OS MAIOS	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións	Descríbres, proxectando unha imaxe positiva de sí mesmo/a.	TI
CA1.6 - Participar en contextos de xogo dirixido e espontáneo axustándose ás súas posibilidades persoais e mostrando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas	Mostra destrezas e habilidades no xogo.	
CA2.8 - Participar con iniciativa en xogos e actividades colectivas relacionándose con outras persoas con actitudes de afecto e empatía, aceptando as diferenzas individuais e evitando todo tipo de discriminación.	Mostra actitudes positivas durante o xogo.	
CA3.2 - Recoñecer hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando adecuadamente espazos e materiais.	Desenvolve hábitos de hixiene, coidado persoal e normas sociais cara a alimentación.	
CA3.3 - Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas, aceptando as normas.	Nas saídas móvese en grupo, respectando as normas establecidas.	
CA3.6 - Resolver con iniciativa e autonomía actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.	É autónomo na dinámica da aula e coñece as rutinas que as rixen.	
CA4.5 - Reproducir condutas, accións ou situacións a través do xogo simbólico en interacción cos seus iguais, identificando e rexeitando todo tipo de estereotipos.	Representa situacións creadas no espazo do xogo simbólico.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Imaxe global e segmentaria do corpo: características individuais e percepción dos cambios físicos. Autoimaxe positiva e axustada ante os demais. - Identificación e respecto das diferenzas, así como a aceptación da súa imaxe corporal e da propia identidade. - Participación no xogo como actividade pracenteira e fonte de aprendizaxe. Interiorización paulatina das normas de xogo. Dominio activo do ton e a postura en función das características dos obxectos, accións e situacións. - Estratexias para a resolución de conflitos e para o desenvolvemento da resiliencia. - Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene.

Contidos

- Identificación de situacións perigosas adoptando comportamentos axeitados na prevención de accidentes e enfermidades.
- Actividade física estruturada con diferentes graos de intensidade.
- Rutinas: planificación secuenciada das accións para resolver unha tarefa; normas de comportamento social na comida, o descanso, a hixiene e os desprazamentos, etc.
- Xogo simbólico. Observación, imitación e representación de persoas, personaxes e situacións. Estereotipos e prexuízos.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A proposta metodolóxica apóiase na achega de teorías da aprendizaxe que establecen a confianza nas posibilidades do alumnado, a importancia do proceso fronte ao resultado, a existencia de diferentes canles de representación da realidade e o protagonismo dos nenos e nenas na súa aprendizaxe. Son referentes, polo tanto, autores coma Vigotsky (a aprendizaxe baseada na interacción do individuo co contexto social), M. Nemirowsky (proceso de apropiación da linguaxe escrita) ou H. Gardner (intelixencias múltiples).

Son aspectos que definen esta proposta metodolóxica:

¿ O coidado do ambiente de aprendizaxe, ofrecendo un entorno esteticamente agradable e facilitador da actividade educativa. Tamén se prestará atención particular ao clima de aula, fomentando a creación de vínculos afectivos no grupo e sentimentos de seguridade e afecto pero fomentando a autonomía e independencia de cada membro do grupo.

¿ A distribución espacial da aula contempla a posibilidade de distintos agrupamentos.

¿ A carón dos materiais propiamente escolares, empregaranse obxectos e recursos reais (artificiais e naturais) no desenvolvemento das propostas didácticas.

¿ Favorecerase a conexión da actividade escolar coas demandas sociais, ofrecendo ambientes ricos que permitan a elaboración de aprendizaxes complexas que partan de situacións reais coas que nos atopamos cada día.

¿ As aprendizaxes realízanse en contextos sociais, polo tanto, daránselle prioridade as actividades de grupo fronte ás individuais e procurarase darlles unha proxección social ás producións dos nenos/as.

¿ Os tempos serán flexibles e combinarán momentos de propostas libres e dirixidas así como de tarefas que impliquen actividade (física ou intelectual) con outras de relaxación e lúdicas.

¿ A proposta didáctica preséntase baixo o enfoque globalizador, aínda que para concretar obxectivos e contidos fose preciso facer unha clasificación algo artificial atendendo ao tipo de actividade predominante.

¿ As propostas daranlle cabida aos intereses do alumnado e favorecerán procesos de reflexión, planificación e argumentación.

¿ As familias seguen sendo parte imprescindible no desenvolvemento do proxecto educativo, polo que se establecerán canles virtuais para a súa participación (presenza na aula de maneira dixital -gravacións, colaboración nos proxectos,...).

¿ A proposta educativa apoiarase nas potencialidades de cada neno e nena, de cara a conseguir o máximo desenvolvemento de todas as intelixencias.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Para lograr os obxectivos propostos e o desenvolvementos das competencias básicas, empregaranse todos aqueles materiais e recursos que se considere que favorecen o proceso educativo e o desenvolvemento das capacidades do alumnado. Para a súa selección atenderase a criterios pedagóxicos pero tamén se terá en conta o criterio estético e medioambiental e valorarase especialmente a súa función social.

Os recursos materiais dos que contamos son:

¿ Materiais elaborados polas mestras, para o desenvolvemento dos proxectos e das secuencias didácticas así como para o enriquecemento dos recunchos.

- ¿ Material funxible variado.
  - ¿ Recursos dixitais: portátiles e PDI.
  - ¿ Biblioteca de aula con contos procedentes da biblioteca de centro.
  - ¿ Materiais propios de cada recuncho de aprendizaxe: lóxica, lingua, arte, ciencias, construción e xogo simbólico.
  - ¿ Xogos de mesa.
  - ¿ Elementos do contorno:
  - ¿ Textos de uso social.
  - ¿ Obxectos da vida cotiá: instrumentos de medida, teas, ...
  - ¿ Elementos do contorno natural: sementes, follas, pedras, cunchas...
- En relación aos recursos humanos, as aulas de educación infantil contan cunha especialista en lingua estranxeira (inglés), unha especialista en música, unha especialista en Educación Física (sesión de psicomotricidade) e unha mestra de relixión.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Realizarase unha avaliación inicial ao comezo do curso para determinar a situación de partida do alumnado, para coñecer o grao de desenvolvemento das capacidades básicas que corresponden segundo a etapa evolutiva e para axustar a intervención educativa ás súas características. Dita avaliación farase a partir da entrevista persoal con cada familia, a observación directa na aula, a análise das producións do alumnado e, de ser o caso, coa análise dos informes médicos, psicolóxicos, pedagóxicos ou sociais que se acheguen e teñan relevancia para a vida escolar de cada neno/a.

Será entendida como proceso que leva implícito unha serie de acordos para a posterior planificación do proceso educativo baseado na análise, tanto das competencias clave do alumnado como das necesidades do grupo, na primeira unidade do curso se levará a cabo a avaliación inicial ou diagnóstica a través de:

- Observación directa, sistemática e rexistrada da participación do alumnado nas actividades e propostas didácticas.
- Análise das producións plásticas, escritas, musicáis, etc realizadas polo alumnado
- Información aportada polas familias ou titores legais na entrevista inicial.
- Diagnóstico do estado físico, emocional, coñecementos previos e limitacións de cada alumna e alumno

Suliñar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a identificación temprana das necesidades educativas como para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade de forma que, o alumno/a obterá a súa calificación en función do grao de consecución observado pola mestra.

Criterios de recuperación:

Non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Etendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, se porá especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da linguaxe,

razonamento, atención, etc).

Adequaremos sempre a estrutura organizativa do centro e a xestión da aula ás características do noso alumnado NEAE, e levaremos a cabo medidas como:

- Organizar o aula de forma accesible, adecuaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas, curriculares e de movemento.
- Adequar á programación didáctica, realizarase unha interpretación flexible do currículo axustada ao grupo clase e ao alumnado con NEAE.
- Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa, seguindo as liñas marcadas no P.E. do centro, seguindo os principios do DUA e propoñendo diferentes medios de acceder á información, de expresarse e de motivar ao alumno.
- Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características de este alumnado.
- Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e la atención.
- Buscar de maneira continua interactuar co alumnado NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.
- Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións cortas.
- Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuales como pictos e axendas.
- Traballar con axudas directas e demostracións (traballo de modelado e imitación).
- Diseñar propostas didácticas seguindo o modelo TEACCH.
- Evitar tarefas repetitivas sen interese para o alumnado, que poden facer aparecer conductas disruptivas ou inadecuadas, a non ser o caso de aqueles alumnos que polas súas necesidades facer este tipo de actividades para reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.
- Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre aumentar a autoestima, adoitando un enfoque emocional nas actividades, tanto como medida preventiva da discriminación como medio para a valoración das diferencias.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corporal.	X	X	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social.	X	X	X	X	X
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos.	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable.	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos.	X	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Obradoiros	Ao longo de todo o curso faranse obradoiros nos que as familias acudirán voluntariamente ao centro a facer diversidade de actividades dirixidas e propostas por elas.			

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Conmemoracións e festividades	A comunidade educativa poderá planificar e participar en distintas celebracións ao longo do curso.			
Saídas pola contorna	Faremos saídas pola contorna do centro aproveitando a riqueza paisaxística que rodea ao noso centro.			
Saída de fin de curso	Actividade lúdica para descubrir a contorna e para conmemorar o final de curso.			
Saídas	Realizaranse saídas relacoinadas cos centros de interese que se estén a traballar na aula en cada momento.			
Obradoiros plantexados polas mestras	Ao longo dos tres trimestres realizaremos obradoiros nos que a implicación das familias será fundamental (samafís, vendimia...).			

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas ao alumnado.
Elementos curriculares presentes nas actividades.
Instrumentos de avaliación eficaces e axeitados.
Contémplanse todas as NEAE no deseño das actividades.
Utilízase diversidade de materiais para accederá información, para expresarse e para fomentar a motivación.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades.
Temporalización de actividades adecuada.
Empréganse diversos recursos didácticos.
Existe coordinación co equipo docente.
Promóvese a participación das familias.
A avaliación do alumnado utilízase para modificar o proceso de ensinanza aprendizaxe.
Tivéronse en conta os intereses do alumnado no deseño de actividades e propostas.
Individualización do proceso ás características de cada alumna/o.

Descrición:

Todos os indicadores de logro teranse en conta para recoller información sobre o proceso posibilitando modificacións e melloras.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015652	CEIP Apóstolo Santiago	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Descubrimento e exploración da contorna	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	4
4.1. Concrecións metodolóxicas	11
4.2. Materiais e recursos didácticos	11
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	12
6. Medidas de atención á diversidade	13
7.1. Concreción dos elementos transversais	13
7.2. Actividades complementarias	14
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	14
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	15
9. Outros apartados	15

1. Introducción

A programación da área de Descubrimiento e Exploración da Contorna no curso de 6º de EI ten como finalidade a construción e o coñecemento afianzado do medio físico, natural e social como un todo integrado , así como as súas interrelacións ,favorecendo actitudes de respecto e valoración a través dunha visión sostible do entorno .

O fin da área estará ben vinculado cun enfoque coeducativo e estimulador das emocións , así como coa promoción dunha actitude crítica e creativa.

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como proxectos de aula formados por situacións de aprendizaxe (tarefas, actividades e exercicios).

Consideramos fundamental seguir respectando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

Para levar a cabo unha concreción dos elementos curriculares que irán en cada unidade ou proxecto adaptable a diferentes realidades de aula, establecemos categorías xerais que actuarán como referencia para os centros de interese que cada mestra ou mestre escollerá, pero sempre favorecendo que xurdan dos intereses das nenas e nenos.

A temporalización das unidades proposta é orientativa, podendo ser modificada tendo en conta as realidades educativas de cada persoa.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar as características de materiais, obxectos e coleccións e establecer relacións entre eles, mediante a exploración, a manipulación sensorial, o manexo de ferramentas sinxelas e o desenvolvendo das destrezas lóxico-matemática para descubrir e crear unha idea cada vez máis complexa do mundo.			1	1	1		1	
OBX2 - Desenvolver, de maneira progresiva, os procedementos do método científico e as destrezas do pensamento computacional, a través de procesos de observación e manipulación de obxectos, para iniciarse na interpretación da contorna e responder de forma creativa ás situacións e aos retos que se presenten.			1	1	1		1	
OBX3 - Recoñecer elementos e fenómenos da natureza amosando interese polos hábitos que inciden sobre ela para apreciar a importancia do uso sostible, o coidado e a conservación da contorna na vida das persoas.			1	1	1	1	1	
OBX4 - Identificar as características e funcións dos grupos e organizacións da comunidade, apreciando algúns elementos significativos propios da cultura galega como base para a construción da identidade social desde o coñecemento e a valoración das particularidades do mundo circundante.			1	1	1	1	1	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O OUTONO	Os cambios da estación atendendo a elementos como son a paisaxe (árbores, follas, cores...), os froitos, as froitas e a vestimenta.	55	X		
2	O NADAL	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Nadal. Identificación de personaxes (Apalpador) e elementos característicos propios (comidas, días da celebración, peculiaridades).	55	X		
3	O ENTROIDO	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: O Entroido. Identificación de elementos propios e típicos de algunhas zonas de Galicia.	55		X	
4	CREAMOS UN CONTO	Atendendo á conmemoración do Día do Libro, traballarase o formato literario do álbum ilustrado, creando un conto grupal na aula	60			X
5	OS MAIOS	Introdución nunha das festas tradicionais galegas: Os Maios. Análise da paisaxe, composicións florais, cantigas populares e percorrido polas rúas da cidade.	55			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O OUTONO	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Clasifica os obxectos atendendo aos seus atributos.	TI
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Sitúa a foto dos seus compañeiros/as no país de orixe correspondente.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega oralmente as nocións espaciais (arriba-abaxo, dereita-esquerda) para situar o país de procedencia.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Emprega un sistema de valoración obxectivo para cualificar o traballo dos compañeiros/as do grupo.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coida as plantas e os animais do seu contexto próximo.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Utiliza adxectivos positivos para describir as funcións da familia.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Identifica o modelo familiar ao que pertence.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Goza coa celebración das festividades (Magosto, Nadal, Entroido...).	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Nomea personaxes, lugares e tradicións propias de Galicia.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
2	O NADAL	55

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Clasifica os obxectos atendendo aos seus atributos.	TI
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Sitúa a foto dos seus compañeiros/as no país de orixe correspondente.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega oralmente as nocións espaciais (arriba-abaxo, dereita-esquerda) para situar o país de procedencia.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Emprega un sistema de valoración obxectivo para cualificar o traballo dos compañeiros/as do grupo.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coida as plantas e os animais do seu contexto próximo.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Nomea aos membros da súa familia.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Identifica o modelo familiar ao que pertence.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándolas como sinais de identidade.	Goza coa celebración das festividades (Magosto, Nadal, Entroido...).	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Nomea personaxes, lugares e tradicións propias de Galicia.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
3	O ENTROIDO	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Clasifica os obxectos atendendo aos seus atributos.	TI
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Sitúa a foto dos seus compañeiros/as no país de orixe correspondente.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega oralmente as nocións espaciais (arriba-abaxo, dereita-esquerda) para situar o país de procedencia.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Emprega un sistema de valoración obxectivo para cualificar o traballo dos compañeiros/as do grupo.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coida as plantas e os animais do seu contexto próximo.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Utiliza adxectivos positivos para describir as funcións da familia.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Identifica o modelo familiar ao que pertence.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Goza coa celebración das festividades (Magosto, Nadal, Entroido...).	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Nomea personaxes, lugares e tradicións propias de Galicia.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
4	CREAMOS UN CONTO	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
--------------------------------	-------------------------------	-----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Clasifica os obxectos atendendo aos seus atributos.	
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Sitúa a foto dos seus compañeiros/as no país de orixe correspondente.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega oralmente as nocións espaciais (arriba-abaxo, dereita-esquerda) para situar o país de procedencia.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Emprega un sistema de valoración obxectivo para cualificar o traballo dos compañeiros/as do grupo.	TI
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coida as plantas e os animais do seu contexto próximo.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Utiliza adxectivos positivos para describir as funcións da familia.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Identifica o modelo familiar ao que pertence.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Goza coa celebración das festividades (Magosto, Nadal, Entroido...).	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Nomea personaxes, lugares e tradicións propias de Galicia.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
5	OS MAIOS	55

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Clasifica os obxectos atendendo aos seus atributos.	TI
CA1.6 - Describir e representar graficamente a súa situación con relación aos obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico básico.	Sitúa a foto dos seus compañeiros/as no país de orixe correspondente.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Emprega oralmente as nocións espaciais (arriba-abaxo, dereita-esquerda) para situar o país de procedencia.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai uso das estratexias de volta á calma mostradas na aula.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Emprega un sistema de valoración obxectivo para cualificar o traballo dos compañeiros/as do grupo.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Coida as plantas e os animais do seu contexto próximo.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Utiliza adxectivos positivos para describir as funcións da familia.	
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Identifica o modelo familiar ao que pertence.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Goza coa celebración das festividades (Magosto, Nadal, Entroido...).	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Nomea personaxes, lugares e tradicións propias de Galicia.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Identificación das nocións topográficas básicas no plano. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A proposta metodolóxica apóiase na achega de teorías da aprendizaxe que establecen a confianza nas posibilidades do alumnado, a importancia do proceso fronte ao resultado, a existencia de diferentes canles de representación da realidade e o protagonismo dos nenos e nenas na súa aprendizaxe. Son referentes, polo tanto, autores coma Vigotsky (a aprendizaxe baseada na interacción do individuo co contexto social), M. Nemirowsky (proceso de apropiación da linguaxe escrita) ou H. Gardner (intelixencias múltiples).

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación

Os recursos materiais dos que contamos son: ¿ Materiais elaborados polas mestras, para o desenvolvemento dos proxectos e das secuencias didácticas así como para o enriquecemento dos recunchos.   ¿ Material funxible variado.   ¿ Recursos dixitais: portátiles e PDI.   ¿ Biblioteca de aula con contos procedentes da biblioteca de centro.   ¿ Materiais propios de cada recuncho de aprendizaxe: lóxica, lingua, arte, ciencias, construción e xogo simbólico.   ¿ Xogos de mesa.   ¿ Elementos do contorno: ¿ Textos de uso social.   ¿ Obxectos da vida cotiá: instrumentos de medida, teas, ...   ¿ Elementos do contorno natural: sementes, follas, pedras, cunchas...
En relación aos recursos humanos, as aulas de educación infantil contan cunha especialista en lingua estranxeira (inglés), unha especialista en música, unha especialista en Educación Física (sesión de psicomotricidade) e unha mestra de relixión.

Para lograr os obxectivos propostos e o desenvolvementos das competencias básicas, empregaranse todos aqueles materiais e recursos que se considere que favorecen o proceso educativo e o desenvolvemento das capacidades do alumnado. Para a súa selección atenderase a criterios pedagóxicos pero tamén se terá en conta o criterio estético e medioambiental e valorarase especialmente a súa función social.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Realizarase unha avaliación inicial ao comezo do curso para determinar a situación de partida do alumnado, para coñecer o grao de desenvolvemento das capacidades básicas que corresponden segundo a etapa evolutiva e para axustar a intervención educativa ás súas características. Dita avaliación farase a partir da entrevista persoal con cada familia, a observación directa na aula, a análise das producións do alumnado e, de ser o caso, coa análise dos informes médicos, psicolóxicos, pedagóxicos ou sociais que se acheguen e teñan relevancia para a vida escolar de cada neno/a.

Será entendida como proceso que leva implícito unha serie de acordos para a posterior planificación do proceso educativo baseado na análise, tanto das competencias clave do alumnado como das necesidades do grupo, na primeira unidade do curso se levará a cabo a avaliación inicial ou diagnóstica a través de:

- Observación directa, sistemática e rexistrada da participación do alumnado nas actividades e propostas didácticas.
- Análise das producións plásticas, escritas, musicáis, etc realizadas polo alumnado
- Información aportada polas familias ou titores legais na entrevista inicial.

- Diagnóstico do estado físico, emocional, coñecementos previos e limitacións de cada alumna e alumno

Suliñar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a identificación temprana das necesidades educativas como para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade de forma que, o alumno/a obterá a súa calificación en función do grao de consecución observado pola mestra.

Criterios de recuperación:

Non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Etendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, se porá especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da linguaxe, razonamento, atención, etc).

Adequaremos sempre a estrutura organizativa do centro e a xestión da aula ás características do noso alumnado NEAE, e levaremos a cabo medidas como:

- Organizar o aula de forma accesible, adecuaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas, curriculares e de movemento.
  - Adequar á programación didáctica, realizarase unha interpretación flexible do currículo axustada ao grupo clase e ao alumnado con NEAE.
  - Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa, seguindo as liñas marcadas no P.E. do centro, seguindo os principios do DUA e propoñendo diferentes medios de acceder á información, de expresarse e de motivar ao alumno.
  - Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características de este alumnado.
  - Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e la atención.
  - Buscar de maneira continua interactuar co alumnado NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.
  - Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións cortas.
  - Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuales como pictos e axendas.
  - Traballar con axudas directas e demostracións (traballo de modelado e imitación).
  - Diseñar propostas didácticas seguindo o modelo TEACCH.
  - Evitar tarefas repetitivas sen interese para o alumnado, que poden facer aparecer conductas disruptivas ou inadecuadas, a non ser o caso de aqueles alumnos que polas súas necesidades facer este tipo de actividades para reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.
  - Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre aumentar a autoestima, adoitando un enfoque emocional nas actividades, tanto como medida preventiva da discriminación como medio para a valoración das diferencias.
- 03/12/2022 22:09:37 Páxina 15 de 17
- Ofrecer propostas onde o alumnado poida participar en base as súas capacidades levando a cabo propostas SEM para aquel alumnado que o necesite.
  - Ofrecer sempre situacións de éxito, para ir aumentando a dificultade progresivamente.
  - Intervir educativamente sempre dende un enfoque multidisciplinar: (titoría, DO, familia ou titores legais, servicios sanitarios, sociais,etc).

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional	X	X	X	X	X
ET.2 - Hábitos de control corporal.	X	X	X	X	X
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social.	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos.	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable.	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos.	X	X	X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Obradoiros	Ao longo de todo o curso faranse obradoiros nos que as familias acudirán voluntariamente ao centro a facer diversidade de actividades dirixidas e propostas por elas.			
Conmemoracións e festividades	A comunidade educativa poderá planificar e participar en distintas celebracións ao longo do curso.			
Saídas pola contorna	Faremos saídas pola contorna do centro aproveitando a riqueza paisaxística que rodea ao noso centro.			
Saída de fin de curso	Actividade lúdica para descubrir a contorna e para conmemorar o final de curso.			
Saídas	Realizaranse saídas relacoinadas cos centros de interese que se estén a traballar na aula en cada momento.			
Obradoiros plantexados polas mestras	Ao longo dos tres trimestres realizaremos obradoiros nos que a implicación das familias será fundamental (samaís, vendimia...).			

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño de actividades adecuadas ao alumnado.
Elementos curriculares presentes nas actividades.
Instrumentos de avaliación eficaces e axeitados.
Contéplanse todas as NEAE no deseño das actividades.
Utilízase diversidade de materiais para accederá información, para expresarse e para fomentar a motivación.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades.
Temporalización de actividades adecuada.

Empréganse diversos recursos didácticos.
Existe coordinación co equipo docente.
Promóvese a participación das familias.
A avaliación do alumnado utilízase para modificar o proceso de ensinanza aprendizaxe.
Tivéronse en conta os intereses do alumnado no deseño de actividades e propostas.
Individualización do proceso ás características de cada alumna/o.

Descrición:

Todos os indicadores de logro teranse en conta para recoller información sobre o proceso posibilitando modificacións e melloras.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015652	CEIP Apóstolo Santiago	Santiago de Compostela	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Relixión Católica	5º Inf.	1	35

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	14
4.2. Materiais e recursos didácticos	16
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	16
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	17
6. Medidas de atención á diversidade	17
7.1. Concreción dos elementos transversais	18
7.2. Actividades complementarias	19
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	20
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	21
9. Outros apartados	21

1. Introducción

A Formación Religiosa e Moral Católica conta con unha longa tradición no sistema educativo español e, respondendo as razóns da institución escolar e aos dereitos recoñecidos pola Constitución española, está garantida polo Acordo suscrito entre o Estado e a Santa Sede sobre Ensinanza e Asuntos Culturais, firmado o 3 de xaneiro de 1979, no que se establecen os principios que fan posible as garantías constitucionais. Coa incorporación da área de Relixión ao currículo de Educación Primaria, a lexislación educativa en España é coherente coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos de 1948, que recoñece o dereito a unha educación integral e o dereito das familias a elixir a educación dos fillos.

A área de Relixión Católica, favorece o proceso educativo, contribúe á formación integral e desenvolvemento da personalidade do neno e nena. Contribúe á autonomía persoal e ao proxecto vital, con liberdade e responsabilidade, en diálogo coa antropoloxía cristiá. Responde á necesidade de comprender e mellorar nosa tradición cultural, as súas expresións e significado, en contextos plurais e diversos. Complementa a educación en valores humanos e cristiás que orienta unha identidade persoal autónoma, asertiva e a súa inserción nas contornas comunitarias de pertenza. O currículo da ensinanza da relixión católica constitúe unha síntese básica e global da mensaxe cristiá, adecuada a idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais da contorna e ás demandas didácticas do sistema educativo. Enmárcase no contexto histórico e social, inclúe parte do acervo cultural e artístico que emana da fe católica e doutras confesións, e posibilita o análises comparado dos contidos en diálogo coa cultura de noso tempo.

A síntese da mensaxe cristiá, presentada no currículo, fundamenta e motiva valores e actitudes así como favorece hábitos de comportamento. Preténdese que o alumno adquira as competencias adecuadas á súa idade no tempo da cada etapa. Non pode existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se desenvolven tódalas capacidades do ser humano, entre as que se atopa a capacidade transcendente. Esta capacidade básica adquire o seu cumprimento na procura do sentido da vida. Enraizada no máis profundo do ser, o alumno vai descubrindo (tendo en conta os niveis de aprendizaxe propios da cada idade) nos símbolos e signos da contorna, no progreso e humanización da persoa, na linguaxe narrativa da Biblia, nos modelos cristiáns e, particularmente, na persoa de Xesucristo e a súa presenza na comunidade cristiá.

Neste contexto, tomando sempre ao alumno e alumna (coas súas características evolutivas, as súas circunstancias persoais, o seu distinto nivel de aprendizaxe, coas súas diferenzas e necesidades) como soporte fundamental intentamos facer unha síntese básica e global da mensaxe cristiá, axeitada ao alumnado, ás esixencias da materia, ás expresións culturais e ás demandas didácticas do sistema educativo.

Na planificación da programación seguimos:

Resolución do 21 de xuño de 2022, pola que se publican os currículos das ensinanzas de Relixión Católica correspondentes a Educación Infantil e Educación Primaria.

Real Decreto 157/2022, 1 de marzo, establece a ordenación e ensinanzas mínimas da Educación Primaria, indica que as ensinanzas de Relixión se incluírán nesta etapa educativa e o currículo será competencia da xerarquía eclesiástica. DECRETO 155/2022, 15 de setembro, no que se establecen a ordenación e o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Teremos en consideración que o currículo orientase a lograr un desenvolvemento integral e harmónico da persoa nos distintos planos -físico, motor, emocional, afectivo, social e cognitivo- e a procurar as aprendizaxes que contribúen e fan posible o devandito desenvolvemento. As finalidades pretendidas na regulación da Educación Infantil están implícitas na ensinanza da Relixión Católica:

A finalidade da Educación Infantil é a de contribuír ao desenvolvemento físico, afectivo, social e intelectual das nenas e dos nenos.

Na Educación Infantil atenderase progresivamente ao desenvolvemento afectivo, ao movemento e aos hábitos de control corporal, ás manifestacións da comunicación e da linguaxe, ás pautas elementais de convivencia e relación social, así como ao descubrimento das características físicas e sociais do medio. Ademais, facilitarase que nenas e nenos elaboren unha imaxe de si mesmos positiva e equilibrada e adquiran autonomía persoal.

Potenciarase a transmisión daqueles valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, o respecto, a xustiza, a prevención de conflitos e a súa resolución pacífica, a non-violencia en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como o desenvolvemento da igualdade de

dereitos e oportunidades e o fomento da igualdade entre homes e mulleres.

A ensinanza relixiosa contribúe á formación integral. Na escola desenvólense todas as capacidades inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa constitutivamente a capacidade transcendente.

O currículo da opción católica é unha síntese básica e global da mensaxe cristiá, axeitada á idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais do medio e ás demandas didácticas do sistema educativo.

A área contempla o fenómeno relixioso nas distintas dimensións. A opción confesional católica achega a súa propia visión dende diferentes dimensións:

A dimensión cultural e histórica está presente, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste senso, a Relixión católica deu froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. Por iso, o currículo ensina a incidencia que o Cristianismo nos seus contidos doutrinais e nas súas formas culturais.

A dimensión humanizadora constitúe un camiño para a personalidade integral; amosando ideas, valores e crenzas que permiten a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. Trátase de afrontar as grandes preguntas que o alumno se formula e axudalo a atopar as respostas que pode asumir como opción libre e persoal.

A dimensión ético-moral explícita as esixencias morais que supón a mensaxe cristiá: unha determinada maneira de ver a vida, en cuxa base se atopa un concepto de persoa, un núcleo referencial de ideas e de crenzas, e a proposta dunha escala de principios e de valores.

A ensinanza relixiosa pretende acercar ao neno e á nena as claves principais da fe cristiá, axudarlle a descubrir esta experiencia na contorna, a que desenvolva as súas facultades de expresión e se inicie na comunicación con Deus. A iniciación á formación relixiosa e moral fundamenta e motiva os valores e actitudes básicos, favorece os hábitos de comportamento, contribúe ás destrezas e habilidades. Para isto valémonos dos elementos cristiás presentes na contorna, imaxes e símbolos, a linguaxe e outros recursos que fan posible unha comprensión da experiencia relixiosa adecuada a esas idades

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Descubrir, experimentar e expresar a identidade persoal a través do coñecemento do seu corpo e o desenvolvemento das súas capacidades afectivas e calidades, mediante o achegamento a figuras bíblicas e persoas significativas, para adquirir autonomía nas súas actividades cotiás e hábitos básicos de relación.	1	1			1	1	1	
OBX2 - Recoñecer, experimentar e apreciar as relacións persoais e coa contorna, desenvolvendo habilidades sociais e actitudes de respecto, a través de escóitaa e comprensión de narracións bíblicas, para promover valores da vida en comunidade e contribuír así á fraternidade humana.	1			1	1	1	1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Observar, aceptar e gozar a diversidade persoal e social descubrindo nas súas contornas próximas situacións nas que poida cooperar no coidado da casa común, desde o recoñecemento dos valores da mensaxe e os feitos de Xesús de Nazaret, para xerar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia.					1	1	1	1
OBX4 - Explorar e admirar diferentes contornas naturais, sociais, culturais e artísticas gozando das súas manifestacións máis significativas e descubrindo os seus valores cristiáns, para desenvolver creatividade, sensibilidade estética e sentido de pertenza.	1	1			1	1	1	1
OBX5 - Descubrir, manifestar e xerar gusto por cultivar a súa interioridade, explorando pensamentos, emocións, sentimentos e vivencias, admirando diferentes expresións da tradición xudeocristiana e outras tradicións relixiosas, para crecer coa liberdade e seguridade necesarias que posibiliten o desenvolvemento da dimensión espiritual e as bases do propio sistema de valores e crenzas.	1				1	1	1	1
OBX6 - Coñecer e apreciar a figura de Xesús de Nazaret e da comunidade eclesial, a través de relatos bíblicos e manifestacións relixiosas da contorna, para recoñecer o específico da tradición cristiá nun contexto social de pluralidade relixiosa.	1	1	1	1	1	1	1	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A Creación	O coidado do corpo e a Natureza	7	X		
2	O Advento e o Nadal	A espera e a mensaxe do Nadal	8	X		
3	A familia	As distintas familia, a Sagrada Familia	7		X	
4	A Pascua	A Pascua de Xesús, a gran festa	5		X	
5	As festas	As celebracións e festas cristiás, o Domingo	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A Creación	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Adquirir autonomía no coidado do seu corpo e na realización das súas actividades cotiás, atendendo ás indicacións establecidas en común para a aula.	Ten autonomía no coidado do seu corpo nas actividades de aula	TI
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Recoñece algúns hábitos na familia e na escola	
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Expresa capacidades afectiva como coidado da Creación	
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Identifica algúns hábitos de amabilidades en textos e contos	
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	Adquire valores de agradecemento polo creado	
CA1.8 - Recoñecer sentimentos e actitudes que fomenten o respecto, a compaixón e o perdón, observándoas en personaxes de narracións bíblicas.	Recoñece o respecto, a compaixón e o perdón, nalgúns personaxes das narracións bíblicas	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	Expresa en diferentes linguaxes respecto e aprecio	
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Coñece representacións artísticas da Creación	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Elabora debuxos sobre o corpo e a natureza	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndoas cunha actitude de asertividade e respecto.	Coñece cancións e oracións sobre a Creación	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Progresiva autorregulación, responsabilidade, coidado de si mesmo, nos hábitos básicos de relación.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O coidado e o respecto do corpo e da natureza na visión cristiá. - O valor do ser humano, cos seus límites e posibilidades, como fillo de Deus. - A igualdade e dignidade de todos os seres humanos á luz do Evanxeo. - Valoración da beleza e a súa capacidade para ser transmisora dun sentido de pertenza e valores. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Actitudes de autonomía, asertividade, respecto, empatía e coidado das persoas e da natureza, á luz da ética cristiá. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - Admiración e coidado da natureza como creación de Deus e casa común. - A fraternidade humana: fillos e irmáns dun único Deus.

UD	Título da UD	Duración
2	O Advento e o Nadal	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Identifica e expresa algúns hábitos que favorecen a convivencia na aula	TI
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Identifica e expresa algúns hábitos que favorecen o coidado da familia	
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Desenvolve hábitos de acollida e amabilidade na aula	
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	Ten valores de agradecemento ante o Nadal	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	Expresa en diversas linguaxes os costumes do Nadal	
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Identifica algunhas manifestacións do Nadal	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Elabora unha sinxela manualidade de Nadal	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.13 - Explorar o propio mundo imaxinativo e simbólico e recoñecer as propias emocións, descubrindo en momentos de silencio, quietude e espazos de reflexión guiada que permita descubrir	Identifica a emoción da alegría	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndolas cunha actitude de asertividade e respecto.	Recoñece as panxoliñas	
CA1.15 - Describir as crenzas e valores, propias e doutros, comunicándoas con seguridade a través de diversas linguaxes, recoñecendo o silencio e a oración como elementos da experiencia es	Dialoga sobre o Advento e o Nadal	
CA1.16 - Identificar a Xesús de Nazaret como o núcleo esencial do cristianismo a través de escóitaa de narracións bíblicas e a observación de tradicións e obras artísticas.	Sabe que no Nadal nace o Neno Xesús	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Valoración dun clima de convivencia harmónico, inclusivo e pacífico construído entre todos: o diálogo e a empatía. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - Identidade cristiá e contorna social. - Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá. - Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas. - A Biblia como comunicación de Deus coas persoas. - Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo. - A figura da Virxe María. - A oración de Xesús. - A relación da persoa con Deus e as súas expresións comunitarias: a Igrexa. - Calendario litúrxico e celebracións cristiás.

UD	Título da UD	Duración
3	A familia	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Coñecer hábitos de comportamento da Sagrada Familia	TI
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Expresa afectividade cos compañeiros	
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Coñece algún relato de amabilidade na Sagrada Familia	
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	Comprende o valor de dar as grazas	
CA1.7 - Propiciar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia, tomando como exemplo as palabras e accións de Xesús de Nazaret e recoñecendo a súa importancia para a construción dun mundo	Identifica actitudes que traen Paz no recreo e na familia	
CA1.8 - Recoñecer sentimentos e actitudes que fomenten o respecto, a compaixón e o perdón, observándoas en personaxes de narracións bíblicas.	Identifica o valor do perdón	
CA1.9 - Comprender actitudes de cooperación para a consecución de espazos pacíficos de convivencia, escoitando narracións e relatos bíblicos que propoñan modelos de respecto á diversidade	Distingue accións de cooperación na aula	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	Dialoga sobre as costumes das familias	
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Distingue en debuxos e láminas á Sagrada Familia	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Elabora debuxos sobre a familia	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndoas cunha actitude de asertividade e respecto.	Aprende unha canción sobre a familia	
CA1.18 - Recoñecer e respectar os valores, actitudes e características básicas do cristianismo e doutras relixións.	Identifica valores cristiáns como a colaboración na familia	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Comunicación das propias emocións cando perdoamos e somos perdoados. - Calidades e talentos persoais propostos en figuras bíblicas e outras biografías significativas. - Relatos bíblicos e biografías doutros personaxes da cultura da contorna que poñen de manifesto o valor da interioridade e a experiencia relixiosa. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Maneiras e modos de comunicar as emocións propias nas relacións interpersoais. - Actitudes de amabilidade, acollida e gratitude como expresión de respecto aos demais. - Habilidades para a mediación e a resolución de conflitos: escoita activa, diálogo construtivo, asertividade e perdón. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - Identidade cristiá e contorna social. - A familia de Xesús e a relación de Xesús cos seus discípulos.

UD	Título da UD	Duración
4	A Pascua	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Identifica algúns hábitos básicos para a convivencia	TI
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Expresa algunhas emocións básicas para a convivencia	
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Identifica algúns hábitos de acollida básicos para a convivencia	
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	Comprende o valor da escoita	
CA1.7 - Propiciar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia, tomando como exemplo as palabras e accións de Xesús de Nazaret e recoñecendo a súa importancia para a construción dun mundo	Recoñece accións e comportamentos de Xesús	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.8 - Recoñecer sentimentos e actitudes que fomenten o respecto, a compaixón e o perdón, observándoas en personaxes de narracións bíblicas.	Recoñece o valor do perdón para unha boa convivencia	
CA1.9 - Comprender actitudes de cooperación para a consecución de espazos pacíficos de convivencia, escoitando narracións e relatos bíblicos que propoñan modelos de respecto á diversidade	Coñece relatos sobre o respecto	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	Coñece costumes de Pascua	
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, despertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Identifica escenas e obxectos relacionados coa Pascua	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Elabora debuxos e manualidades sinxelas sobre a Pascua	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndooas cunha actitude de asertividade e respecto.	Distingue cancións de Aleluia e Pascua	
CA1.15 - Describir as crenzas e valores, propias e doutros, comunicándoos con seguridade a través de diversas linguaxes, recoñecendo o silencio e a oración como elementos da experiencia es	Distingue algúns valores cristiáns representados nunhas láminas	
CA1.16 - Identificar a Xesús de Nazaret como o núcleo esencial do cristianismo a través de escóitaa de narracións bíblicas e a observación de tradicións e obras artísticas.	Coñece elementos da vida de Xesús	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Aprecio do silencio e a calma como ferramentas para a identificación de emocións e sentimentos. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - Presentación de diversos relatos bíblicos que reflictan as accións e sentimentos de Xesús de Nazaret cara aos máis necesitados. - Narracións bíblicas que propoñen o perdón, a misericordia e a solidariedade como características do Reino de Deus. - Identidade cristiá e contorna social. - Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá.

Contidos

- Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas.
- A Biblia como comunicación de Deus coas persoas.
- Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo.
- A oración de Xesús.
- A relación da persoa con Deus e as súas expresións comunitarias: a Igrexa.
- Calendario litúrxico e celebracións cristiás.

UD	Título da UD	Duración
5	As festas	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Recoñecer hábitos básicos de relación tomando como referencia modelos cristiáns e propoñendo actitudes para a vida na familia e na escola.	Identifica bos hábitos básicos nas festas e nas celebracións	TI
CA1.3 - Expresar as capacidades afectivas e calidades recoñecendo posibilidades e limitacións, utilizándoos para o seu coidado e o da súa contorna e para afrontar dificultades.	Expresa afectividade nas festas e reunións	
CA1.4 - Desenvolver hábitos de acollida e amabilidade aprendidos a través de contos e narracións bíblicas sobre a vida en comunidade.	Identifica amabilidade nunhas láminas	
CA1.5 - Adquirir valores de escoita e agradecemento nas súas relacións sociais próximas para relacionarse cos demais de maneira asertiva.	Identifica nuns relatos a importancia do silencio e do agradecemento	
CA1.6 - Xeneralizar actitudes de respecto e mediación para xerar vínculos significativos de amizade e afecto, escoitando con atención relatos bíblicos nos que se considere a importancia da	Distingue nuns debuxos o valor do respecto	
CA1.7 - Propiciar espazos inclusivos e pacíficos de convivencia, tomando como exemplo as palabras e accións de Xesús de Nazaret e recoñecendo a súa importancia para a construción dun mundo	Coñece algunha frase de Xesús	
CA1.9 - Comprender actitudes de cooperación para a consecución de espazos pacíficos de convivencia, escoitando narracións e relatos bíblicos que propoñan modelos de respecto á diversidade	Entender que a actitude de cooperación e a colaboración contribúen a unha boa convivencia	
CA1.10 - Expresar en diversas linguaxes os costumes sociais da contorna que reflicten a vivencia de valores cristiáns, mostrando respecto e aprecio.	Referencia en imaxes as festividades relixiosas	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.11 - Coñecer as manifestacións culturais, relixiosas e artísticas, espertando hábitos de admiración, respecto, diálogo intercultural e sentido de pertenza.	Recoñece a María nalgunhas obras de arte	
CA1.12 - Desenvolver a capacidade artística e a sensibilidade estética en harmonía coa súa propia identidade persoal e cultural.	Expresase a través de debuxos	
CA1.14 - Identificar e expresar algúns sentimentos e conviccións, coñecendo oracións, cancións e prácticas relixiosas, acolléndoas cunha actitude de asertividade e respecto.	Coñece algunha canción e oración cristiá	
CA1.16 - Identificar a Xesús de Nazaret como o núcleo esencial do cristianismo a través de escóitaa de narracións bíblicas e a observación de tradicións e obras artísticas.	Coñece a Xesús	
CA1.17 - Distinguir as actitudes e valores propios da vida cristiá, escoitando narracións dos Evanxeos e dos Feitos dos Apóstolos e apreciando as accións de servizo na vida en comunidade.	Identifica algunha narración dos Evanxeos	
CA1.18 - Recoñecer e respectar os valores, actitudes e características básicas do cristianismo e doutras relixións.	Recoñece actitudes e valores cristiás	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - O valor da persoa á luz da mensaxe cristiá: autonomía e comunicación. - Actitude de respecto #ante a exteriorización de emocións, crenzas, pensamentos, ilusións e medos dos demais. - Relatos bíblicos e biografías doutros personaxes da cultura da contorna que poñen de manifesto o valor da interioridade e a experiencia relixiosa. - Expresión creativa a través de diferentes linguaxes do seu mundo interior, do que experimenta e admira. - Ao encontro e coidado dos outros: crecer en comunión. - Maneiras e modos de comunicar as emocións propias nas relacións interpersoais. - Valoración das relacións sociais, en especial da amizade. - Presentación de diversos relatos bíblicos que reflectan as accións e sentimentos de Xesús de Nazaret cara aos máis necesitados. - Narracións bíblicas que propoñen o perdón, a misericordia e a solidariedade como características do Reino de Deus. - A vida cristiá en comunidade. - Actitudes de solidariedade e cooperación para unha sociedade participativa e inclusiva. - Identidade cristiá e contorna social. - Identificación de costumes sociais e manifestacións culturais ou artísticas, como expresión da fe cristiá. - Recoñecemento de símbolos propios das festas relixiosas.

Contidos

- As oracións e prácticas cristiás máis comúns na contorna social.
- A Biblia como comunicación de Deus coas persoas.
- Recoñecemento de Xesús de Nazaret como figura clave do cristianismo.
- A figura da Virxe María.
- A oración de Xesús.
- A relación da persoa con Deus e as súas expresións comunitarias: a Igrexa.
- Calendario litúrxico e celebracións cristiás.
- A riqueza da interculturalidade como oportunidade de desenvolvemento persoal e social.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Partindo das experiencias do neno e da nena, co coñecemento que nos aporta a avaliación e a observación diaria, impulsaremos unha aprendizaxe individualizada. A través de preguntas colectivas, enquisas individuais... achegarémonos ao nivel do alumno para saber en cada situación o nivel de arranque, de desenvolvemento e a súa motivación (intereses, demandas, necesidades e expectativas). Tendo en conta o dito xunto coa idade do alumnado confrontaremos as súas experiencias coa mensaxe cristiá. Insertaremos historias e pasaxes da Biblia, situacións da vida cotiá, contos, narracións que se aproximen ás idades dos nenos e das nenas e adaptaremos a elección do tema á súa problemática, interese e realidade. Entendendo sempre que a metodoloxía será activa (na procura da integración do neno na configuración da aprendizaxe e tendo en conta a súa participación no deseño do proceso de ensino e aprendizaxe) polo que variará e se adaptará ao nivel de coñecementos e evolución dos protagonistas, que son os nenos e as nenas, así como terá en consideración as competencias que pretendemos sexan adquiridas. Intentando asegurar aprendizaxes construtivos e significativos así como favorecer a aprendizaxe autónoma. Na procura do anteriormente citado e potenciando a creatividade do alumnado traballaremos de xeito individualizado, en gran grupo ou, en ocasións, en medio ou pequeno grupo. Faremos unha gradación das actividades, estas serán diversas e porase énfase na consecución das competencias, entendendo estas como o elemento guía (como por exemplo a metodoloxía a usas tendo en conta a autonomía e a iniciativa do alumno, as súas motivacións a nivel persoal, social ou cultural, a súa interacción co medio social, ten presente a competencia lingüística á hora de expoñer as unidades e procura a adquisición de novo vocabulario...). Intentaremos chegar á aprendizaxe a través do xogo e de maneira lúdica. O traballo será individualizado e cooperativo.

Os plantexamentos metodolóxicos da área fundaméntanse segundo a C.E.E.: atención personalizada ao alumnado, diversidade de actividades, estratexias, recursos e outros métodos didácticos, coidado do desenvolvemento emocional e cognitivo do alumnado respectando o seu ritmo evolutivo, aprendizaxe individualizado e cooperativo, na relación co entorno, enfoque competencial orientado á acción, o emprendemento e a aplicación dos saberes. Terase en conta as condicións persoais, sociais e culturais dos nenos e das nenas para detectar necesidades e propoñer accións de reforzo ou ampliación flexibilizando os procesos e garantindo a inclusión.

Tendo en conta o nivel de desenvolvemento psicoevolutivo do alumno/a, e do seu nivel de coñecemento imos na procura dunha construción de aprendizaxes significativos para que poida relacionar os novos contidos cos coñecementos que xa posúe, pretendemos potenciar a súa autonomía na súa aprendizaxe, chegar a aprender a aprender. A selección de contidos, unha metodoloxía activa que favoreza a adquisición das competencias básicas, a individualización e atendendo as circunstancias particulares do alumnado e unha carga de motivación, ambiente lúdico e afectividade, dando ao neno ou nena un espazo relaxado, familiar e seguro axudarannos neste proceso.

Imos na procura de que o neno e nena sexan os protagonistas:

- Partir da experiencia do alumno e da súa realidade persoal, familiar, social e cultural,
- Espertar a curiosidade,
- Identificar e formular as cuestións que suscitan estas situacións,

Buscar, analizar e contrastar as experiencias coas fontes bíblicas, patrimonio artístico e outras referencias eclesiais, Elaborar respostas persoais e sociais dende a liberdade individual con pleno respecto as ideas alleas, contrastadas cos principios éticos do cristianismo,
Dialogar con outras visións, para a construción da convivencia e do ben común,
Comunicar con asertividade e empatía ideas e crenzas con creatividade en diversas linguaxes;
Aplicar este proceso formativo na construción da identidade persoal como preparación para toda a vida,
Promover o pensamento autónomo a través da escoita e comprensión de relatos bíblicos, contos e representacións artísticas da mensaxe cristiá.

Pretendemos que o neno e nena adquiren hábitos e valores necesarios para a súa vida, non só pensando no seu crecemento persoal senón tamén no seu desenvolvemento social e na súa relación coa contorna.

Entendendo sempre que a metodoloxía será activa (na procura da integración do neno/a na configuración da aprendizaxe e tendo en conta a súa participación no deseño do proceso de ensino e aprendizaxe) polo que variará e se adaptará ao nivel de coñecementos e evolución dos protagonistas, que son os nenos e nenas, así como terá en consideración as competencias que pretendemos que sexan adquiridas. Intentando asegurar aprendizaxes construtivos e significativos así como favorecer a aprendizaxe autónoma.

Na procura do anteriormente citado e potenciando a creatividade do alumnado traballaremos de xeito individualizado, en gran grupo ou, en ocasións, en medio ou pequeno grupo. Faremos unha gradación das actividades, estas serán diversas e porase énfase na consecución das competencias, entendendo estas como o elemento guía.

A metodoloxía a usar ten en conta a autonomía e iniciativa do alumno, as súas motivacións a nivel persoal, social ou cultural, a súa interacción co medio social, ten presente a competencia lingüística á hora de expoñer as unidades e procura a adquisición de novo vocabulario. A partir da experiencia propia, do seu corpo e da súa vida pretendemos que descubra a vida e a mensaxe de Xesús, e como esa vida e mensaxe nos amosan un camiño de felicidade e amor. Tendo en conta o dito e a idade do alumno/a confrontaremos as súas experiencias coa mensaxe cristiá. Insertaremos historias e pasaxes da Biblia, situacións da vida diaria, contos, narracións que se aproximen aos nenos e nenas e adaptaremos a elección do tema a súa problemática, interese e realidade.

O exposto está enfocado na procura de aprendizaxes construtivos e significativos así como favorecer a aprendizaxe autónoma en Infantil.

Ademais debemos ter en conta tamén os principios que derivan da teoría da práctica docente como:

Selección de contidos e metodoloxías activas que favorezan a adquisición de competencias básicas.

Afectividade: ambiente relaxado, familiar e seguro.

Individualización: atendendo ás circunstancias particulares do alumnado que determinen a diversidade.

Socialización: a través de actividades de interacción que a fomenten

Motivación: tendo en conta os intereses do alumnado.

Carácter lúdico das actividades: xogo como estratexia motivadora.

Globalización: contidos relacionados entre eles, axustándose á forma na que opera a mente dos rapaces.

O alumnado xogará un papel activo, colaborador e participativo. O mestre actuará coma guía do proceso cun papel regulador e motivador.

A selección de contidos, unha metodoloxía activa que favoreza a adquisición das competencias básicas, a individualización atendendo as circunstancias particulares do alumnado, unha carga de motivación, ambiente lúdico e afectividade, ofrecendo un espazo relaxado, familiar e seguro axudarannos no proceso educativo.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
- A Biblia
- Webs. CD audio con cancións e relatos. CD historias bíblicas ou morais.
- Libro de lectura (contos, cómics). Revistas. Xornais...
- Obxectos relixiosos.
_ Diverso material funxible: papeis con texturas, cartolinas plastilina, papel charol, gomets, papel de seda, folios, pinturas, papel pinocho, cores...
- Material de refugallo.
- Murais, láminas, cadros, mapas...
- Elaboración de libros propios, carpeta.
- Xogos, xoguetes.
- Fichas. Fichas do profesor con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Aula virtual
- Pantalla dixital

Segundo a pedagogía de Xesús o emprego de todos os recursos propios da comunicación interpersoal, como a palabra, o silencio, a metáfora, a imaxe, os exemplos, os signos... Isto require unha procura de recursos axeitados para a transmisión real da súa mensaxe.

O material a usar é flexible e aberto, cambiará axustándose ás necesidades pedagóxicas e a accesibilidade aos recursos segundo o momento. Na educación infantil non usamos libro de texto polo que empregaremos láminas con lecturas, debuxos ou contos que nos introducen nas unidades a desenvolver

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A importancia da avaliación inicial é patente, así xa se coñeza ao alumnado de cursos anteriores, pois o seu nivel evolutivo, o grado de coñecementos e de compromiso coa ensinanza-aprendizaxe varía.

Dende a segunda ou terceira semana do primeiro trimestre (en atención ao horario da área) a observación diaria (de hábitos, comportamento, nivel e modo de traballo, interese) e o diálogo e outros modos de comunicación (para establecer o nivel de comprensión e expresión) axudarannos a facer unha avaliación inicial...

Con estes instrumentos pretendemos achegarnos ao seu nivel de coñecementos, valorar o nivel de competencia curricular, apreciar os seus intereses e motivacións, diferenciar os seus hábitos de traballo e de conduta... A información aportada pola avaliación inicial terase en conta á hora de elaborar a presente programación

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Entendemos a avaliación coma un elemento que permite recoller en cada momento, a información necesaria para poder tomar decisións respecto ao proceso de Ensinanza-aprendizaxe. Polo tanto, débese entender ao longo de todo o proceso educativo de forma global indicándonos qué obxectivos e competencias se conseguen e cales non, sabendo onde, como, cando e por qué se producen os problemas. Intentamos que a avaliación cumpra todas as funcións de diagnóstico, pronóstico, adaptación, orientación e control.

Procedementos e instrumentos que utilizaremos para avaliar ao alumnado:

Observación diaria.

Análise dos traballos dos alumnos e alumnas (carpeta, outros traballos...)

Actividades orais (diálogo, debates, entrevistas)

Actividades específicas (feitas de xeito oral, esporadicamente para asegurarnos ante algunha dúbida)

A información acadada axudaranos a avaliar todo o proceso de ensinanza, a propia programación e a nosa función docente. Pretendemos que a avaliación nos informe de como se van adquirindo e desenvolvendo as capacidades previstas, que sexa un proceso continuado e atenda ás diferenzas, para que proporcionando datos de todos os participantes no proceso educativo: alumnado, docente, deseño e desenvolvemento curricular... poidamos axustar e realizar os cambios precisos.

Prima a observación diaria do traballo e do desenvolvemento do alumno así como o control do traballo feito, ademais do control dos traballos realizados faranse fichas dispostas para a avaliación, aos controis orais e escritos elaborados pola mestra sumaranse a valoración dos traballos específicos feitos polo alumnado. Á hora de cualificar non só temos en conta o dominio das unidades didácticas senón a actitude do alumno, non limitando este apartado á consecución de hábitos e normas de convivencia, de compromiso, de superación, é dicir, referirémonos ao amplo ámbito que abarca o feito de acadar as competencias, á súa formación como persoa

Criterios de recuperación:

A través da avaliación detectaremos as situacións que precisan reforzo. Retomaranse os modos de avaliación citados para comprobar o nivel de adquisición

6. Medidas de atención á diversidade

Para atender ás características persoais e grupais do alumnado debemos achegarnos a súa realidade e á do centro, así como ao contexto sociocultural no que vive . O exposto na programación é suficientemente amplo e flexible para poder ter en conta a individualidade de cada neno e nena, e cada grupo. A través dos materiais e recursos, así como da temporalidade teremos en conta as características concretas ante as que nos enfrontamos; ampliaremos ou reforzaremos de xeito individual ou colectivo aqueles aspectos que consideramos fundamentais. En especial terase en conta o nivel evolutivo do alumnado con necesidades educativas especiais.

Coordinarémonos co mestre titor/a no afán de continuidade na labor educativa e seguiremos as indicacións feitas polo equipo de orientación.

Dentro das medidas para a inclusión e a atención á diversidade faremos fincapé en:

A atención ás dificultades e potencialidades do alumno/a e do grupo

A atención ás necesidades individuais

Intentar minimizas as dificultades con recursos e estratexias para atender as necesidades individuais

Todas as materias teñen en conta a individualidade do alumnado pero en especial a nosa área, polas propias características, o ten moi presente considerando un principio básico o ter en conta os diferentes ritmos de

aprendizaxe, así como os distintos intereses e motivacións: en todas as unidades programadas hai un apartado con actividades específicas de ampliación ou reforzo nas que segundo a temática inténtase a través das tarefas que van dende elaborar listados, facer manifestos, relacionar e unir, riscar, rodear, crebacabezas, visionado de imaxes, que o neno ou nena consiga reforzar ou ampliar o tratado na procura da consecución das competencias

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X
ET.2 - Educación para a utilización responsable do tempo libre e de lecer.	X	X	X	X	X
ET.3 - Fomento do espírito científico	X	X	X	X	X
ET.4 - Fomento da creatividade.	X	X	X	X	X
ET.5 - Xestión emocional.	X	X	X	X	X
ET.6 - Educación moral e cívica.	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación para a Paz	X	X	X	X	X
ET.8 - Educación non sexista	X	X	X	X	X
ET.9 - Educación para a igualdade de oportunidades	X	X	X	X	X
ET.10 - Educación para a saúde.	X	X	X	X	X
ET.11 - Educación ambiental	X	X	X	X	X
ET.12 - Educación do consumidor	X	X	X	X	X
ET.13 - Expresión oral	X	X	X	X	X
ET.14 - Comprensión	X	X	X	X	X

Observacións:

A ensinanza relixiosa entróncase na súa esencia de aprendizaxe, con diversos temas encadrados en transversais. Educación moral e cívica: adquisición de comportamentos para unha boa convivencia, valorar o coidado e amor á familia, aos compañeiros e compañeiras, aos amigos e amigas para despois proxectalo a todo ser humano, o respecto a outras crenzas e relixións, costumes, valoración das iniciativas solidarias, admiración pola labor humanitaria, participación responsable na aula.

Educación para a Paz: conseguir reacción próximas, non pelexar, debater pacificamente ata conseguir sentimentos de tolerancia, comprensión, respecto aos demais, chegando a ser samaritanos do século XXI, interese por participar en accións concretas que melloran a relación cos demais, respecto polos Dereitos Humanos, respecto polo feito relixioso, o amor como pauta de comportamento.

Educación non sexista: na procura dunha actitude de respecto cara ao propio corpo e cara aos demais eliminando as discriminacións en razón de xénero, estudaremos as mulleres da Biblia, o respecto á dignidade, a identificación de situacións de marxinación. Emprego dunha linguaxe non sexista.

Educación para a igualdade de oportunidades: independentemente do xénero e das situacións económicas e sociais.

Educación para a saúde: coidade e respecto como valores máximos, aprecio e admiración pola actitude ante a enfermidade.

Educación ambiental: descubrimento e afianzamento da interrelación. Natureza-ser humano, entender a responsabilidade da persoa na súa protección e explotación (a recollida selectiva de lixo, os alimentos naturais), admiración pola beleza da Creación e o seu coidado e respecto.

Educación do consumidor: actitude crítica ante o consumismo (en especial no Nadal e en cuestións sobre marcas e modas), aprecio e admiración pola actitude solidaria e cooperativa, aprecio dos valores non- consumistas, valoración do non-material.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Magosto	Colaboración co Equipo de Dinamización, dende a área de relixión traballaremos a recollida dos froitos de outono	X		
Samaín	Colaboración co Equipo de Dinamización, traballaremos a Santa Compañía	X		
Nadal	Celebramos o nacemento de Xesús	X		
Día da Paz	Traballamos pola Paz e a non violencia.		X	
Día da Muller	As mulleres da Biblia. A figura de María nai de Xesús e dos cristiáns.		X	
Semana Santa	Facemos un Nazareno		X	
Letras Galegas	Colaboración co Equipo de Dinamización e co Equipo de Biblioteca			X

Observacións:

No caso de ser posible a súa realización, a área queda aberta a charlas e visitas dentro ou fora da aula, de persoas e organizacións que aporten vivencias e experiencias acordes á programación do curso, do mesmo xeito queda aberta á participación en actividades (concursos, visitas a exposicións ou monumentos, rutas pola cidade...) propostas pola mestra, polos equipos docentes ou diferentes organismos ou organizacións alleas ao colexio que se axusten didacticamente ao programado.

Participarase nas actividades propostas polos distintos equipos (dinamización, biblioteca, convivencia...) de diversas maneiras segundo a temática, como exemplo: no Nadal recollendo panxoliñas e tradicións galegas; no Samaín tratando a Santa Compañía, no Día escolar pola Paz con murais e manifestos, dramatizando poesías, aprendendo cancións...

As actividades complementarias da área axústanse aos cambios de tempo litúrxico, momentos nos que se farán diferentes tarefas que rompen o ritmo habitual da aula segundo o curso e o ciclo litúrxico: investigacións, elaboración de manualidades...

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Proceso de ensino/aprendizaxe
Metodoloxía empregada
Avaliación do proceso de ensino/aprendizaxe
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Adicación ao centro

Descrición:

A escala de valoración dos elementos será a seguinte:

- desempeño nulo 1
- desempeño insuficiente 2
- desempeño básico 3
- desempeño competencial 4
- desempeño excelente 5

Proceso de ensino / aprendizaxe:

Participo activamente na elaboración da programación didáctica.

A programación de aula está concretada tendo en conta as características do grupo.

Na programación recóllense os estándares de aprendizaxe que debe adquirir o alumnado con cada unidade didáctica / tarefa / descontextualizadas.

Planifico diariamente as actividades.

Presento as actividades de maneira que o alumnado as comprenda.

Propoño actividades que resulten significativas para o alumnado.

Integro as tecnoloxías da información e da comunicación na miña práctica docente.

Consigo que o alumnado manteña unha boa dinámica de aprendizaxe.

O clima de aula é bo.

Trato con atención e respecto a todo o alumnado.

Existen unhas normas claras na aula, en cuxa elaboración participou o alumnado.
Favorezo a autoestima do alumnado.
Utilizo unha metodoloxía axeitada ás características do alumnado con NEAE.
Utilizo recursos e materiais variados.

Avaliación do proceso de ensino / aprendizaxe:

Realizo unha avaliación inicial a todo o alumnado.

Rexistro as observacións realizadas nas distintas etapas do proceso de avaliación (corrección dos traballos, probas, dificultades e logros do alumnado...).

Cando se detectan erros nas actividades do alumnado, explícaselle onde está o erro e como facelo ben.

A avaliación do alumnado serve para orientar o proceso de aprendizaxe.

Dedicación ao centro:

Realizo propostas para a elaboración dos documentos do centro.

Participo activamente na redacción da programación didáctica.

Participo activamente na redacción da memoria final.

Propoño e organizo actividades complementarias axeitadas ao currículo.

Favorezo a integración do alumnado dentro do grupo/clase.

Reacciono de forma axeitada ante situacións inesperadas ou conflictivas.

Realizo un seguimento do absentismo do alumnado.

Amoso disposición para atender as necesidades do centro.

Facilito as familias os criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e criterios de cualificación.

Participo nos plans de formación do centro.

Desempeño as miñas funcións baixo un criterio de profesionalidade e código deontolóxico.

Inicio e finalizo con puntualidade as clases.

Entrego en prazo os documentos requiridos polo centro.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Revisión constante da programación e da actividade docente na procura de melloras (adaptación ás necesidades e ao nivel evolutivo do alumno e alumna)

9. Outros apartados